

Nr 111.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; given Stockholms slott den 20 februari 1920.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga vid statsrådsprotokollet över civilärenden för den 6 februari 1920 fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Eliel Löfgren.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 februari 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anförde chefen för civildepartementet, statsrådet Holmquist:

I anledning av proposition (nr 336) till 1919 års lagtima riksdag beslöt riksdagen, att i stället för folkskollärarnas pensionsinrättning, folkskollärarnas änke- och pupillkassa, småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt och barnmorskornas pensionsanstalt skulle från och med ingången av år 1920 inrättas en statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. med det verksamhetsområde, som angäves i ett vid propositionen fogat, av tillkallade sakkunniga upprättat förslag till reglemente, varjämte riksdagen bemyndigade Kungl. Maj:t att, med iakttagande av de i riksdagens skrivelse i ämnet angivna synpunkter, för den nya anstalten utfärda reglemente i huvudsaklig överensstämmelse med nämnda förslag.

Sedan direktionen över folkskollärarnas pensionsinrättning anbefallts att på grundvalen av berörda förslag och med iakttagande av de utav

riksdagen angivna synpunkter uppgöra reglemente för den nya anstalten, har direktionen till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till sådant reglemente, varefter pensionsstyrelsen den 2 december 1919 häröver avgivit infortrat utlåtande.

Den 31 i sistnämnda månad har nu Kungl. Maj:t fastställt reglemente för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. att äga tillämpning från och med den 1 januari 1920.

I detta reglemente stadgas, bland annat, att, därest befattningshavare är skyldig att erlægga avgift enligt lagen om allmän pensionsförsäkring, visst avdrag, ungefärligen motsvarande nämnda avgift, skall göras från hans tjänstepensionsavgift, samt att, om sådant avdrag gjorts, hans tjänstepension skall minskas med det belopp, som enligt lagen om allmän pensionsförsäkring svarar mot obligatoriska avgifter av samma storlek som nämnda avdrag.

Av de personer, som tillhöra ifrågavarande pensionsanstalt, äro nu från avgiftsplikt enligt pensionsförsäkringslagen undantagna dels jämlikt 5 § i nämnda lag de, som äro delägare i folkskollärarnas pensionsinrättning, dels ock enligt kungl. brev den 7 oktober 1914 lärare och lärarinnor, som äro berättigade till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt och som må entledigas från sin tjänst endast av sådana orsaker, som omförmälas i § 33 mom. 2 av folkskolestadgan. Alla övriga äro skyldiga erlægga avgift till den allmänna pensionsförsäkringen.

De sakkunniga hava i sin motivering till förslaget till förenämnda reglemente erinrat därom, att pensionsstyrelsen i en i proposition nr 184 till 1918 års lagtima riksdag intagen framställning av den 21 januari 1918, avseende bland annat ändring av 5 § pensionsförsäkringslagen, framhållit, att det är förenat med betydande olägenheter, att vissa tjänstemannagrupper äro befriade från att erlægga avgifter enligt lagen om allmän pensionsförsäkring. De sakkunniga hade därför tänkt sig möjligheten av att den nu för folkskollärare och vissa småskollärare medgivna befrielsen kunde komma att upphävas och att i varje fall sådan befrielse icke borde medgivas de nya tjänstemannagrupper, som kunde komma att få pensionsrätt i den nya pensionsanstalten.

I sitt berörda utlåtande den 2 december 1919 har pensionsstyrelsen, som därvid jämväl erinrat om sin nyss omförmälda framställning av den 21 januari 1918, i vad den avser ändring av 5 § pensionsförsäkringslagen, förordat sådan ändring av detta lagrum, att orden »eller folkskollärarnas» utgå ur detsamma, ävensom att återopade kungl. brevet den 7 oktober 1914 angående undantagande från avgiftsplikt för vissa lärare och lärarinnor upphäves från och med den dag, reglementet trätt i kraft.

Det torde ur flera synpunkter vara olämpligt, att av de personer, som tillhöra en och samma pensionsanstalt, vissa grupper skola vara befriade från avgiftsplikt till den allmänna pensionsförsäkringen, andra icke. Antingen böra de alla vara befriade från sådan avgiftsplikt eller ock ingen. Vid valet mellan dessa båda alternativ anser jag i likhet med pensionsstyrelsen det senare vara avgjort att föredraga. I anledning av ovanberörda proposition om ändring av, bland annat, 5 § pensionsförsäkringslagen uttalade sig ock riksdagen till förmån för igångsättande av en utredning, huruvida icke delägare i statens pensionskassor i allmänhet borde åläggas avgiftsplikt till den allmänna pensionsförsäkringen.

Jag finner mig alltså böra hemställa om sådan ändring i 5 § andra stycket pensionsförsäkringslagen, att orden »eller folkskollärarnas» därur uteslutas. Denna lagändring bör lända till efterrättelse från samma tidpunkt som reglementet för den nyinrättade pensionsanstalten, d. v. s. från och med den 1 januari 1920. Då det är taxeringsnämnderna, som besluta om påförandet av avgifter enligt pensionsförsäkringslagen, är det tydligen av vikt att förevarande förslag blir föremål för så skyndsamt behandling, att en eventuell lagändring kan promulgeras, innan årets taxeringsnämnder börja sina sammanträden, d. v. s. före ingången av april månad.

I sammanhang härmed anser jag mig böra anmäla, att jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att upphäva ovan omförmälda kungl. brev den 7 oktober 1914 angående undantagande av vissa lärare och lärarinnor, som äro berättigade till understöd från småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, från avgiftsplikt enligt lagen om allmän pensionsförsäkring.

Föredragande departementschefen uppläste därefter ett i enlighet med vad han nu anfört avfattat förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring och hemställde, att lagrådets utlåtande över förslaget, vilket fogats som bilaga till detta protokoll, måtte för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:
Conr. Falkenberg

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

Häriigenom förordnas, att 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring skall i nedan angiven del hava följande ändrade lydelse:

5 §.

Pensionsavgift — — — — oförmögen.

Från avgiftsplikt undantages jämväl:

a) ordinarie innehavare av tjänst, å vilken lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension eller lagen den 4 juli 1910 angående rätt till pension för tjänstemän vid statens järnvägar äger tillämpning;

b) delägare i telegrafverkets pensionsinrättning samt i arméns eller flottans pensionskassa;

c) ordinarie innehavare av prästerlig tjänst;
ävensom hustru till sålunda undantagen person.

I — — — — lag.

Denna lag länder till efterrättelse från och med den 1 januari 1920.

---

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts
lagråd måndagen den 16 februari 1920.*

Närvarande:

Justitieråden *Améen,*
friherre *Leijonhufvud,*
Edelstam,
Regeringsrådet *Linnér.*

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 februari 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat *förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen Hugo Isak Elliot.

Lagrådet yttrade:

Det är avsett, att den föreslagna lagändringen skall lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1920, i följd varav pensionsavgifter till den allmänna pensionsförsäkringen under innevarande år skola påföras delägare i folkskolläraernas pensionsinrättning. De till grund för påföringen liggande pensionsförteckningarna torde emellertid i regel redan vara upprättade. Med den arbetsbörda, som för närvarande lär påvila häradskrivare och taxeringsnämndsordförande, kan det knappast antagas, att dessa hinna genomgå förteckningarna och vidtaga nödiga rättelser i anledning av ifrågavarande lagändring. Det torde därför näppeligen kunna undvikas, att en mängd felaktiga påföringar komma att äga rum, vilka antingen få kvarstå eller framkalla skäligen onödigt arbete. På grund härav har lagrådet ansett det böra tagas under övervägande, huruvida icke lagens ikraftträdande och därmed dess tillämpning kan uppskjutas till den 1 januari 1921, varigenom också den föreslagna bestämmelsens formella oegentlighet skulle undvikas.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20
februari 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON.

T. f. departementschefen statsrådet Löfgren anmälde lagrådets den 16 innevarande februari avgivna utlåtande över det den 6 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring.

I anledning av lagrådets uttalande i fråga om tiden för lagens ikraftträdande anförde t. f. departementschefen följande:

»De av lagrådet framförda betänkligheterna synas icke vara av den betydelse, att de kunna föranleda mig frångå den av departementschefen förut uttalade uppfattningen, att lagändringen bör lända till efter rättelse jämväl under innevarande år. Såsom framgår av bestämmelserna i 14 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring torde detta icke komma att medföra något som helst ökat besvär för härads-skrivarna. Vad taxeringsnämndsordförandena angår skulle de endast hava att iakttaga, att de ordinarie folkskollärare, som eljest skulle undan-tagits från avgiftsplikt till den allmänna pensionsförsäkringen, i stället

påföras avgifter, något som icke i någon avsevärd grad kan anses öka taxeringsnämndsordförandenas arbete. Nödiga anvisningar i ämnet torde för övrigt komma att under den närmaste framtiden tillställas dem. Säkerligen skulle ett framskjutande av tiden för lagändringens ikraftträdande med ett år icke kunna förhindra felaktiga avgiftspåföringar. Ett dylikt uppskov skulle för övrigt i fråga om ordinarie folkskollärare förorsaka vissa olägenheter beträffande den tilltänkta ordningen för uppbörden av avgifter till den nyinrättade anstalten för pensionering av folkskollärare m. fl.»

T. f. departementschefen hemställde därefter, att det upprättade förslaget till lag om ändrad lydelse av 5 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda behagade Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen proposition skulle avlåtas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Edw. Wetterling.